

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/141/2023
Identifikačné číslo spisu: 1121200739
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1121200739.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne G. I., Č. A., D. X - L., C.. A. XXXX/4, proti žalovanému Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava, Špitálska 4, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/5/2021, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2023, sp. zn. 15Co/166/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 10C/5/2021 - 34 z 10. júna 2022 odmietol žalobu žalobkyne o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s poukazom na ust. § 129 ods. 3 v spojení s § 132 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením pod č. k. 15Co/166/2022 - 41 z 28. februára 2023 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré spísala sama. Dovolanie bolo doručené Okresnému súde Bratislava I dňa 3. mája 2023. V dovolaní žalobkyňa uviedla, že nesúhlasí s postupom súdu a že sama bez pomoci advokáta nie je schopná odstrániť vady žaloby, preto sa so žiadosťou o pomoc obrátila na Centrum právnej pomoci.

4. Súd prvej inštancie uznesením z 5. mája 2023, č. k. 10C/5/2021-46 vyzval žalobkyňu, aby v lehote 15 dní písomne odstránila vady dovolania tak, že súdu predloží doklad preukazujúci, že má zodpovedajúce právnické vzdelanie (fotokópiu diplomu) alebo originál plnomocenstva udeleného advokátovi na jej zastupovanie v dovolacom konaní alebo v prípade predloženia originálu plnomocenstva udeleného

advokátovi je potrebné, aby sa splnomocnený advokát písomne vyjadril, či sa s podaným dovolaním stotožňuje alebo ho mieni doplniť (nahradit') vlastným podaním. Zároveň žalobkyňa upovedomil, že ak v stanovenej lehote vady dovolania neodstráni - nedoplní plnomocenstvo udelené advokátovi, resp. nepredloží doklad preukazujúci, že má zodpovedajúce právnické vzdelanie, ani nepožiadala o ustanovenie advokáta Centrom právnej pomoci, dovolací súd jej dovolanie v zmysle § 447 ods. 1 písm. e) CSP odmietne bez toho, aby sa ním zaoberal. Žalobkyňa na uvedenú výzvu reagovala e-mailovou správou zo dňa 29. júna 2023 (č. l. 48 až 50 spisu).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; vyplývajúce z ustanovenia § 427 ods. 1 CSP (včasnosť podaného dovolania) a ust. § 429 ods. 1 CSP, spísanie dovolania advokátom a zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní advokátom, dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť.

6. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m.m. napr. IV. ÚS 35/02, a II. ÚS 323/2010, III. ÚS 550/2012). Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky o prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti, vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

7. Podľa § 427 ods. 1 CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

8. Podľa § 429 ods. 1, 2 CSP (1) dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

9. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné,
- d) nemá náležitosti podľa § 428,
- e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo
- f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

10. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinného od 1. júla 2016 stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania a vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem

prípadoch, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP), zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom.

11. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) upravuje § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, ak má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

12. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie môže prihliadať na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom (R 39/2019, IV. ÚS 489/2018).

13. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania dovolateľa, vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania, spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

14. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, schváleného občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 16. septembra 2020 na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (R 39/2020).

15. Dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal dovolací súd tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017 a 9Cdo/218/2020. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavné konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelym patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

15.1. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania, vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Jediná (výnimočná) procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie, resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo. Opačný záver, podľa ktorého, ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu

koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

16. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP). Dovolateľ podal proti uzneseniu odvolacieho súdu včas dovolanie, ktoré nespísal advokát a pri jeho podaní nebol zastúpený advokátom a ani nepreukázal, že sám má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 468 CSP), hoci bol o tejto povinnosti riadne poučený v dovolacom konaní. Pokiaľ dovolateľ podá dovolanie sám, je nutné, aby pre splnenie požiadavky spisania dovolania advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, advokát dovolateľa podanie nahradil alebo doplnil vlastným podaním, a to v lehote na podanie dovolania, v inom prípade tento nedostatok už nie je možno odstrániť. Dovolací súd z tohto dôvodu uzatvára, že nebola splnená osobitná podmienka prípustnosti dovolania stanovená v § 429 ods. 1 CSP o povinnosti spisania dovolania advokátom, pričom sa nejedná o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 písm. a) CSP.

17. Pokiaľ dovolateľ podal dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. nedostatky do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania neodstránil (a nejedná sa o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené, a tak vznikol právny následok spočívajúci v neprípustnosti dovolania, tak z tohto dôvodu bolo potrebné dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné v zmysle § 447 písm. e) CSP. Na okraj veci dovolací súd poukazuje na to, že pokiaľ dovolateľ aj žiadal, aby mu bol určený advokát prostredníctvom Centra právnej pomoci, jeho žiadosti zo strany Centra právnej pomoci nebolo vyhovené.

18. Vzhľadom na rozhodnutie z procesných dôvodov dovolací súd nemal možnosť vykonať meritórny dovolací prieskum napadnutého uznesenia a dovolanie vecne prejednať.

19. O náhrade trov dovolacieho konania, dovolací súd rozhodol pri aplikácii ustanovenia § 451 ods. 3 veta druhá CSP.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.